

Asia: 3174/040300/2023

Kuuleminen vahvistuspäätösluonnoksesta maakaasun jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Energiavirasto esittää erittäin merkittäviä muutoksia valvontamenetelmiin suhteessa nykyisiin valvontamenetelmiin sekä keväällä lausunnolla olleisiin ensimmäisiin suuntaviivoihin. Esitetyt menetelmät vaarantavat puhtaan siirtymän edellyttämän verkkojen kehittämisen ja niillä on erittäin merkittävä negatiivinen vaikutus verkkoyhtiöiden talouteen. Muutokset uhkaavat kriittisen infrastruktuurin jatkuvaa kehittämistä, jolla on myös kielteinen vaikutus huoltovarmuuteen.

Esitetyt merkittävät uudet muutokset hyvin lähellä menetelmien vahvistamista murtavat verkkoyhtiöiden toimintaedellytykset sekä investointiympäristön ennakoitavuuden ja pitkäjänteisyyden. Investointiympäristön ennakoitavuuden murtuminen on erityisen vahingollista Suomen maineelle investointikohteena ja sen myötä ulkomaisen pääoman saatavuudelle.

Verkkoyhtiöiden investointikyvykkyydellä on entistäkin korostuneempi rooli puhtaan siirtymän ja Suomen teollisuuspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi Suomessa seuraavien 8 vuoden aikana. Verkkoyhtiöt tarvitsevat pitkäjänteisen ja ennakoitavan sääntely-ympäristön kyetäkseen vastaamaan verkkojen käyttäjien tarpeisiin. Nyt esitetyt muutokset ovat käytännön vaikutuksiltaan täysin päinvastaiset näiden Suomen kannalta kriittisten tavoitteiden kannalta.

Suomessa kaasuverkkojen ja sähköverkkojen hinnoittelun ja tuoton sääntely perustuu tavoitteisiin ja valvontamenetelmiin, jotka ovat hyvin lähellä toisiaan molemmilla toimialoilla. Kaasuverkkoihin sovellettavilla valvontamenetelmillä on samat tavoitteet kuin sähköverkkoihinkin sovellettavilla menetelmillä. Nyt esitetyt menetelmät ovat vastoin maakaasumarkkinalain esitöihin (HE 50/2017) ja vastaavaan Euroopan unionin lainsäädäntöön kirjattuja tavoitteita. Mainitun maakaasumarkkinalain hallituksen esityksen mukaan

”Verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulo- ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton. Kohtuullisen tuoton tulisi puolestaan heijastaa sitä taloudellisen riskin tasoa, joka maakaasuverkon omistajan verkkotoimintaan sijoittamaan pääomaan kohdistuu toiminnan harjoittamisesta sekä ottaa huomioon alhaiset vieraan pääoman rahoituskulut ja laitteistojen pitkä käyttöikä.”

Kaasun jakeluverkkojen valvontamenetelmiin nyt esitetyt muutokset eivät myöskään ole linjassa maakaasumarkkinalain esittämiin (HE 50/2017) kirjattuihin periaatteiden kanssa, jonka mukaan

”Maakaasun jakeluverkkojen osalta verkkosäätelyssä olisi tärkeää huomioida alan erityispiirteet ja se, että jakeluverkonhaltijat ovat pieniä yrityksiä.”

Nyt esitetyt muutokset heikentävät perustavalla tavalla yhtiöiden toimintaedellytyksiä ja investointikykyä, sekä pienentävät yhtiöiden menetelmien mukaista verkon arvoa yhtiöstä riippuen useita kymmeniä prosentteja. Meillä ja useilla muilla ei ole muutoksen toteutuessa edellytyksiä jatkaa kehittämissuunnitelmiansa mukaisia investointeja tai saada niihin rahoitusta. Meidän investointimme liittyvät esimerkiksi metaanipäästöjen vähentämiseen, verkkojen erinomaisen turvallisuuden ylläpitämiseen ja myös puhtaan siirtymän edellyttämiin biokaasulaitosten liittämisinvestointeihin ja vedyn jakelu- ja siirtoverkkoihin. Näköpiirissä on verkkoinvestointien toteuttamisen vaikeutuminen radikaalisti, osalla verkkoyhtiöistä jopa täyspysähdys. Tästä voi seurata, että verkkoyhtiöt eivät pysty kaikilta osin täyttämään maakaasumarkkinalain mukaisia velvoitteitaan, johtaen huoltovarmuuden ja toimitusvarmuuden heikkenemiseen ja verkkoon liittämisen hidastumiseen.

Hallintolaki (434/2003) sisältää useita Energiavirastoa sitovia hallinnon oikeusperiaatteita, kuten yhdenvertaisuuden, tarkoituksenmukaisuuden, puolueettomuuden, suhteellisuuden ja luottamuksensuojan. Maakaasumarkkinoita koskevan kansallisen ja EU-tason lainsäädännön vastaisuuden lisäksi verkon arvon ja kohtuullisen tuoton määrittämisperiaatteiden esitetty muutos on vaikutuksiltaan niin suuri ja yhteiskunnallisesti merkittävä, ja muutos on esitetty verkkoyhtiöille niin yllättävällä ja lyhyen valmisteluun perustuvalla ja Energiavirastolla olevan hallintolaissa sille asetetun selvitysvelvoitteen vastaisella tavalla, että muutoksessa ja sen valmistelussa ei ole noudatettu Energiavirastoa sitovia hallinto-oikeudellisia periaatteita lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Merkittävimmät esitetyt muutokset koskevat verkon arvon määrittämisperiaatteiden muuttamista sekä kohtuullisen tuottoasteen määrittämisperiaatteiden muuttamista. Näin merkittävien muutosten esittäminen ilman minkäänlaista ennakkoilmoitusta ja ajallisesti vain kaksi ja puoli kuukautta ennen seuraavien 8 vuoden valvontamenetelmien vahvistamista on kohtuutonta ja Energiavirastoa sitovan lainsäädännön velvoitteiden vastaista niiden maakaasumarkkinalain vastaisuuden lisäksi. Kyseisistä muutoksista ei ole käyty lainkaan vuoropuhelua sidosryhmien (esim. sidosryhmäneuvottelukunta) kanssa. Valmisteluprosessi on tältä osin vakavasti epäonnistunut,

sidosryhmien kannalta kohtuuton sekä Energiavirastoa sitovan hallintolain ja hallinto-oikeudellisten periaatteiden, kuten luottamuksensuojaperiaatteen vastainen.

Myös kuulemiseen varattu kohtuuttoman lyhyt aika huomattavan lähellä menetelmien voimaantuloa uhkaa verkkoyhtiöiden kykyä tasavertaisesti suoriutua riittävän perusteellisesti vaikutustenarvioinnista. Energiavirasto arvioi omassa vaikutustenarvioinnissaan riittämättömästi ja suppeasti vain yhtiöiden hinnoitteluvaran muutosta ja antaa lisäksi ymmärtää, ettei se tunne päätösluonnoksensa kaikkia vaikutuksia, mikä osoittaa Energiaviraston vaikutustenarvioinnin lainvastaisuuden. Välittömien taloudellisten vaikutusten lisäksi olisi yhtä tärkeää tietää mallin ohjausvaikutukset verkkoyhtiöiden toimintaan ja verkkojen kehittämiseen koko seuraavien valvontajaksojen aikana. Myöskään vaikutuksia yhtiöiden kykyyn hoitaa tulevia velvollisuuksiaan tai saada riittävää rahoitusta ei ole lainvastaisesti arvioitu.

Esitetyt muutokset ovat erityisen ongelmallisia verkkoyhtiöille perustuslaissa turvatus omaisuudensuojan näkökulmasta, kun esityksellä leikattaisiin taannehtivasti merkittävä osa meidän ja koko toimialan omaisuusmassan arvosta yhdessä yössä. Jo tästä syystä on ilmiselvää, että Energiaviraston radikaalit muutosesitykset ovat Energiaviraston toimintaa sitovan suhteellisuusperiaatteen vastaisia, koska ne eivät rajoitu Energiaviraston tavoitteeseen varmistaa tuoton ja hinnoittelun kohtuullisuus.

Suomessa verkkoihin on tähän asti ollut mahdollista investoida yhteiskunnan ja asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseksi. Kohtuullisen hinnan ja laadukkaan verkkopalvelun tulee olla tavoitteena myös tulevaisuudessa. Esitetyt menetelmämuutokset ohjaavat päinvastaiseen suuntaan ja esitetyillä, investointikyvykkyyttä merkittävästi heikentävillä menetelmillä verkoista uhkaa muodostua yhteiskunnan puhtaan siirtymän este.

Vakaa sääntely-ympäristö on kriittisin edellytys sille, että verkkoinvestoinnit voidaan suunnitella ja toteuttaa pitkäjänteisesti. Vastaavasti valvontamenetelmien muutokset on valmisteltava ennakoivasti ja huolella pitkälle aikavälille perustuen laadukkaaseen vaikutustenarviointiin.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

Verkon arvon määrittelytapa

Merkittävin esitetty muutos 1. suuntaviivoihin nähden koskee verkon arvonmäärittämisperiaatteiden muuttamista. Valvontamenetelmissä verkon arvon määrittäminen on perustunut nykyhetken markkina-arvosta määritetyn jälleenhankinta-arvon ja siitä edelleen johdetun nykykäyttöarvon määrittämiseen. Emme kannata esitettyä verkon arvon määrittelytavan muuttamista vaan pidämme ensimmäisten suuntaviivojen ja nykyisten valvontamenetelmien mukaista määrittystapaa perusteltuna.

Verkon arvon määrittystavan muuttaminen muuttaa merkittävästi valvontamallin peruslähtökohtia ja ohjausvaikutuksia. Näin suuri periaatetason muutos olisi vaatinut huolellisen valmistelun riittävällä aikataululla, sidosryhmien osallistamisen muutoksen valmisteluun ja arviointiin sekä huomattavasti nyt esitettyjä kattavammat vaikutustenarvioinnit.

Energiaviraston uudessa verkon arvon määrittämisperiaatteita koskevassa esityksessä on useita ongelmia valvontamenetelmien muodostaman kokonaisuuden toimivuuden kannalta, kuten:

1. Menetelmien mukainen verkon arvo ei kuvaisi nyt eikä tulevaisuudessa verkon käypää markkina-arvoa, joka on kirjattu vaatimuksena myös maakaasumarkkinalain esitöihin.
2. Vanhojen yksikköhintaluetteloiden käyttö johtaa vanhan verkon osalta verkon arvon määrittämisen epätarkkuuden kasvamiseen.
3. Nykykäyttöarvossa verkon ikätekijä tulee huomioiduksi kahdesti.
4. Esitys aiheuttaa välillisiä vaikutuksia tehostamiskannustimeen, joita ei ole käsitelty esitetyissä menetelmissä.
5. Esitys käsittelee inflaatiota ristiriitaisesti ja jättää huomioimatta toimialan tuottavuuden kehittymisen.

Esitetyllä verkon arvon määrittämistavalla määritetty ”jälleenhankinta-arvo” ei tosiasiallisesti kuvaisi enää jälleenhankinta-arvoa vaan arviota verkon historiallisesta hankintahetken arvosta. Vaikutus näkyy Energiaviraston omassakin vaikutustenarvioinnissa tasapoistoa merkittävästi pienentävänä. Nyt voimassa olevien valvontamenetelmien mukaan tasapoiston tarkoitus on mahdollistaa riittävien korvausinvestointien tekeminen. Mikäli ”jälleenhankinta-arvo” määritettäisiin esitetyllä tavalla, ei tasapoisto tosiasiallisesti mahdollista riittävien korvausinvestointien toteutusta.

Esitetyllä verkon arvon määrittämistavalla määritetty ”nykykäyttöarvo” ei tosiasiallisesti kuvaisi enää nykykäyttöarvoa vaan arviota verkon historiallisesta hankintahetken arvosta ikävähennettynä. Koska esityksen mukainen ”jälleenhankinta-arvo” huomioisi jo iän vanhojen yksikköhintojen käytön kautta, tulisi komponentin ikä huomioitua kahdesti. Ohjausvaikutukseltaan tämä kannustaisi investoimaan verkkoon komponenttien ikäjärjestyksessä eikä tarveperusteisesti. Ohjausvaikutus ohjaisi siten lyhentämään todellisia pitoaikoja.

Yhtiöiden investointikyky heikkenee radikaalisti, mikäli verkon arvo ei kuvaa enää verkon käypää arvoa vaan historiallista rakentamiskustannusta. Lisäksi esitys johtaisi takautuvasti jo tehtyjen investointien kannattavuuden heikkenemiseen ja perustuslain vastaiseen omaisuudensuojaan puuttumiseen.

Esityksen vaikutuksia tehostamiskannustimeen on kuvattu otsikon TEHOSTAMISKANNUSTIN alla.

Energiavirasto perustelee esitettyä muutosta tilaamansa konsulttiselvityksen johtopäätöksillä. Pidämme konsulttiselvityksessä tehtyjä johtopäätöksiä osittain puutteellisina ja kontekstista irrotettuina. Konsulttiselvitys esittää teoreettisen tarkastelun, jonka sovellettavuutta suomalaisen valvonnan kokonaisuuteen ja sen historialliseen kehitykseen sekä toimintaympäristön olosuhteisiin ja suomalaisten verkkojen kehitystarpeisiin ei ole selvityksessä analysoitu. Kokonaisuutta ei myöskään ole analysoitu Energiaviraston perusteluissa tai vaikutustenarvioinnissa eikä Energiavirasto ole huomionut raportissa konsulttien esittämiä varauksia. Konsulttiselvitys jättää esimerkiksi huomioimatta suomalaisen verkkotoiminnan yksikköhintojen kehityksen viimeisen 10 - 12 vuoden ajalta ja toimialan tehostumisen.

Konsulttiselvityksessä esiin tuotu näkemys inflaation kaksinkertaisesta huomioimisesta Energiaviraston nykyisissä valvontamenetelmissä ei ole perusteltu, kun huomioidaan suomalaisen valvonnan todelliset vaikutukset edellisillä valvontajaksoilla. Konsulttiselvityksessä inflaation arviointi perustuu oletukseen, että yksikköhinnat seuraisivat inflaatiota ja yksikköhintapäivitysten yhteydessä inflaatio tulisi huomioiduksi tuottopohjassa. Konsulttiselvitys ei kuitenkaan huomioi toimialan tehostumista ja tuottavuuskehitystä, jonka seurauksena toimiala on kokenut deflaation.

Konsulttiselvitys esittää myös vaihtoehtoisia ratkaisuja menetelmiksi. Mikään konsulttiselvityksen esittämistä vaihtoehtoista ei nähdäksemme toteuta menetelmille asetettuja tavoitteita, sillä niissäkään ei ole huomioitu toimialan tehostumista ja tuottavuuskehitystä. Konsulttiselvityksen esityksiin ylipäättään liittyy perustavanlaatuinen ongelma toimintaympäristön ennakoitavuuden murenemisesta sekä Energiavirastolta hallintolain perusteella vaadittavien kattavien vaikutustenarviointien tekemisen mahdottomuudesta annetussa ajassa.

Nykyisten valvontamenetelmien mukaisella päivittyviin yksikköhintoihin perustuvaan verkon jälleenhankinta-arvon määrittämisellä ja mallilla kokonaisuudessaan on ollut kannustava vaikutus verkkotoiminnan tehokkuuden ja tuottavuuden kehittymiseen. Verkkotoiminnan tuottavuuden parantuminen hyödyttää sekä asiakkaita, että toimialaa kokonaisuutena. Puhtaan siirtymän mahdollistaminen sekä toimitusvarmuustavoitteiden saavuttaminen edellyttävät merkittäviä määriä sekä korvausinvestointeja että uuden verkon rakentamista. Tämän edellytyksenä ovat yhtiöiden riittävät taloudelliset edellytykset, jota ilman tuottavuuskehitystä ei synny. Nykymuotoisissa valvontamenetelmissä verkon käyttäjät ovat hyötäneet tuottavuuskehityksestä yksikköhintapäivitysten kautta. Nykyinen valvontamenetelmien kokonaisuus ja pitkäjänteinen ja ennakoitava regulaatio ovat rakentaneet yhtiöille vahvan kannusteen tehostaa toimintaa, joka on pitkällä aikavälillä asiakkaiden etu.

Energiavirasto on huomionut alan tehostumisen perustellessaan vuonna 2021 voimassa oleviin sähkön jakeluverkkotoimintoja koskeviin vahvistuspäätöksiinsä tekemäänsä muutosta:

”Mikäli verkonhaltijat keskimäärin pystyvät investoimaan yksikköhintoja halvemmallalla, niin seuraavissa valvontamenetelmissä investointitehokkuus siirtyy yksikköhintoihin ja ne laskevat. Tällöin verkko-omaisuuden oikaisussa koko verkkomassan arvo alenee suhteessa vanhaan, ja asiakkaat hyötyvät tästä investointitehokkuuden siirtyessä yksikköhintoihin. Jo valvontajakson aikana asiakkaat hyötyvät yksikköhintojen leikatessa tehottomien investointien kustannukset kohtuulliselle tasolle.”

Pidämme nykyisiä valvontamenetelmiä tältä osin perusteltuina ja oikeellisinä ja nyt esitettyä muutosta perusteettomana.

Esitetty muutos johtaisi epätarkoituksenmukaisesti siihen, että suuri osa nykyisistä ja tulevista investoinneista muuttuisi kannattamattomiksi. Esitetty muutos rapauttaisi yhtiöiden tuottopohjan pitkällä aikavälillä ja tekisi siten korvausinvestoinnit liiketaloudellisesti kannattamattomiksi. Esitetty muutos muuttaa perustavalla tavalla mallin rakennetta maakaasumarkkinalain vastaiseksi ja kaikkia vaikutuksia mallin ohjausvaikutuksiin ei ole tässä aikataulussa edes mahdollista tehdä riittävän kattavasti.

Pidämme valvontamenetelmien ohjausvaikutusten, yhtiöiden investointikyvykkyyden varmistamisen sekä mallin kokonaisuuden toimivuuden vuoksi välttämättömänä, että verkon arvon määrittely perustuu jatkossakin tosiasialliseen jälleenhankinta-arvoon ja nykykäyttöarvoon.

Kertynyt poistoero kaasuverkon hyödykkeistä - käsittely sitoutuneessa pääomassa

Poistoerokäsittely tulee säilyttää nykyisellään. Esitetty muutos ei varmista menetelmien veroneutraaliutta eikä erilaisissa konsernirakenteissa toimivien yhtiöiden tasapuolista kohtelua veropoistojen ja kumulatiivisen poistoeron osalta.

Nykyisten menetelmien mukainen poistoeron käsittelytapa on selkeä ja kannatettava, sillä lopputulos on tuottopohjan osalta sama riippumatta siitä, kirjataanko verkon poistoeroa vai tehdäänkö tulosta. Nykyiset valvontamenetelmät ovat siis verolainsäädännön näkökulmasta neutraalit. Pidämme tärkeänä, että valvontamenetelmät säilyvät veroneutraaleina, eikä poistoeron hyödyntämistä investointikyvyn parantamiseksi estetä verkkoliiketoiminnassa. Suuntaviivoissa esitetty muutos asettaisi verkkoyhtiöt eriarvoiseen asemaan verotuksen näkökulmasta suhteessa muihin pääomavaltaisiin, kilpailluilla markkinoilla toimiviin yrityksiin. Lisäksi ehdotus ei kohtelee tasapuolisesti vain jakeluverkkotoimintaa harjoittavia yhtiöitä ja useampia liiketoimintoja harjoittavia konserniyhtiöitä.

Korvausinvestointien purkukustannukset

Energiavirasto esittää edelleen merkittävää muutosta purkukustannusten käsittelyyn. Esityksellä on negatiivinen vaikutus sekä tulevien, että takautuvasti myös aiemmin toteutettujen purkujen osalta. Muutoksella rankaistaisiin takautuvasti perusteettomasti yhtiöitä nykyisten menetelmien periaatteiden noudattamisesta.

Toistamme ensimmäisten suuntaviivojen yhteydessä kommentoimamme näkemyksen, ettei purkukustannusten käsittelytapaa ole perusteltua muuttaa esitetyllä tavalla. Pidämme nykyisten valvontamenetelmien mukaista käsittelytapaa perustelluimpana tapana käsitellä purkukustannukset.

Huomautamme uudelleen, että verkkoa uusittaessa tai korvattaessa purkukustannukset ovat olennainen osa investointia. Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään (KHO: 2018:67) todennut että purkukustannukset kuuluvat osaksi korvausinvestointeja:

”Vanhan rakennuksen purkukustannuksilla [...] on katsottava olevan yhteys suoraan ja välittömästi nyt kysymyksessä olevaan toimintaan, jossa yhtiöllä on tarkoitus rakentaa purettavan rakennuksen tilalle uudisrakennus. Purkukustannusten on katsottava olevan osa arvonlisäverolain 31 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kiinteistöön kohdistuvaa rakennustyötä.”

Esitetty uusi käsittelytapa on tämän korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen vastainen. Esitys myös johtaisi siihen, että verkonhaltijoilla ei ole mahdollisuutta saada maakaasumarkkinalain mukaista kohtuullista tuottoa tekemilleen investoinneille korvausinvestointeihin kuuluvien purkukustannusten osalta. Kohtuullisen tuoton varmistamiseksi aktivoidut purkukustannukset tulee voida jättää sidottuun pääomaan tai vastaavasti menetelmien tulee tarjota samansuuruinen korvauksen sallittujen operatiivisten kustannusten kautta.

Mikäli purkukustannukset kirjataan operatiivisiin kustannuksiin, tulevien purkukustannusten osalta on varmistettava, että operatiivisten kustannusten sallittua tasoa voidaan kasvattaa purkukustannuksia vastaavalla määrällä.

Verkon rakentamiseen saadut tuet

Esityksessä on tarkennettu ensimmäisiin suuntaviivoihin nähden, ettei asiakkaiden tilaamien putkisiirtojen kustannusten edelleen laskutusta tule käsitellä verkon rakentamiseen saatuina tukina. Tämä on tervetullut tarkennus.

Esityksessä on kuitenkin edelleen todettu vastaavasti kuin ensimmäisissä suuntaviivoissa, että tuella rahoitetulle verkko-omaisuudelle ei tule saada kohtuullista tuottoa eikä tasapoistoja. Esitämme edelleen, että tuilla tai kompensatioilla rahoitetut komponentit huomioidaan verkko-omaisuuden oikaistussa jälleenhankinta-arvossa, kun siitä investointikannustimessa lasketaan verkko-omaisuuden oikaistuja tasapoistoja. Vaikka verkkoyhtiö saisi itse investoinnin toteutettua tukirahan avulla, jää verkkoyhtiölle rakennetun verkonosan kunnossapitovastuu verkon käyttöänsä aikana. Lisäksi verkko tulisi voida uudelleenrakentaa vastaavanlaiseksi pitoajan päätyttyä. Emme kannata esitettyä käsittelytapaa sillä se käytännössä estää tukirahoituksen käytön verkkoinvestointeihin. Vaikutus on merkittävä etenkin kantaverkossa, mutta myös jakeluverkoissa voisi etenkin tulevaisuudessa olla erilaisilla tukimekanismeilla saatavissa Suomen kansantalouden kannalta hyvinkin merkittävää etua.

Kohtuullinen tuottoaste

Esityksessä todetaan, että menetelmissä sovellettaisiin ensimmäisistä suuntaviivoista poiketen WACC-parametrien määrittämisessä verrokkiyhtiöistä johdettavien parametrien osalta verrokkiryhmän mediaaniarvoa, jos verrokkiyhtiöiden keskimääräinen säännellyn verkkoliiketoiminnan osuus ylittää viimeisimpien saatavilla olevien tilinpäätöstietojen perusteella 50 % koko konsernin liikevaihdosta. Ja muussa tapauksessa sitä neljänneestä, joka tuottaa pienemmän tuottoasteen. Emme pidä periaatetta perusteltuna.

Verrokkiyhtiöiden joukot ovat jo valmiiksi varsin suppeat. Ala- tai yläkvartiilin käyttäminen mediaanin sijaan antaa vielä lisäksi kohtuuttomasti painoarvoa yksittäisille verrokkiyhtiöille. Maakaasun jakeluverkkoliiketoiminnalle esitetään aluksi vain viittä, valtavasti suomalaisia kaasun jakeluyhtiötä suurempia verrokkiyhtiötä. Kaasun jakeluverkoissa kvartiiliin kuuluisi siis käytännössä vain yksi verrokkiyhtiö. Esitettyä parametrien määrittelytapa ei ole tilastollisesti edustava eikä perusteltu. Kvartiilivalinnoilla vaikuttaa olevan tarkoituksellisesti pyritty tuottoasteen minimoimiseen mitä emme myöskään pidä perusteltuna.

Esitetyn kvartaalivalinnan periaatteen ongelmallisuus korostuu kaasun jakeluverkkoyhtiöillä, jotka ovat erittäin merkittävästi Energiaviraston esittämiä eurooppalaisia verrokkiyhtiöitä pienempiä. Beeta-kerroin (velaton) kuvaa regulaatiossa sovellettavan CAPM-mallin mukaan yhtiön oman pääoman riskitasoa suhteessa markkinarisktiin. Ensimmäisiin suuntaviivoihin annetuissa lausunnoissa on kuvattu yksityiskohtaisesti sitä, kuinka merkittävästi pienempiä suomalaiset kaasun jakeluverkkoyhtiöt ovat verrokkiyhtiöihin verrattuna. Se, että beeta-kerroin kasvaa, kun yrityksen koko pienenee, on rahoitusteoriassa tunnustettu kiistaton tosiasia (kun puhutaan saman toimialan yrityksistä joiden liiketoiminta on kokoa lukuun ottamatta samaa tai samankaltaista).

Lisäksi se, että beeta-kerroin laskisi maakaasuverkoille edellisestä valvontajaksosta on epäloogista: maakaasun kysyntä on (ensimmäisiin suuntaviivoihin annetuissa lausunnoissa kuvatulla tavalla) laskenut merkittävästi Venäjän hyökkäys sodan ja siitä seuranneen energiakriisin seurauksena ja maakaasuliiketoimintojen riskitaso on tosiasiallisesti kohonnut merkittävästi edellisiin valvontajaksoihin verrattuna.

Vieraan pääoman riskipreemioon tehty muutos on jakeluverkkotoimintojen osalta epälooginen. Maakaasun jakeluverkkotoiminnoille vieraan pääoman riskipreemio laskisi ensimmäisiin suuntaviivoihin nähden 2,5 %:sta 2,4 %:iin. Samalla on esitetty ensimmäisiin suuntaviivoihin nähden merkittäviä heikennyksiä verkkoyhtiöiden taloudelliseen tilanteeseen, joka kasvattaa vieraan pääoman riskitasoa. Suomessa on konkreettisesti nähty yhtiöiden talouteen negatiivisesti vaikuttavien valvontamenetelmämuutosten vaikutus vieraan pääomaan riskiin, kun kahden suomalaisen sähkönjakeluverkkoyhtiön luottoluokitusta laskettiin 2022 alusta voimaan tulleiden menetelmämuutosten jälkeen. Vaikka tämä muutos koski suoraan kahta sähkönjakeluverkkoyhtiötä, vaikuttavat negatiiviset muutokset rahoituksen saatavuuteen ja hintaan väistämättä koko toimialaan. Luottoluokituksen putoaminen vaikuttaa vieraan pääoman riskipreemioon merkittävästi. Esimerkiksi Bloombergin datasta nähdään BBB ja BB luokitettujen eurooppalaisten velkakirjojen tuottoeron olleen keskimäärin 2 % (aikavälillä 2018-2023). Tämä kuvastaa vieraan pääoman riskipreemion kasvua, jos luottoluokitusta laskettaisiin BBB:stä BB:hen. Vieraan pääoman riskipreemio olisikin perustellumpaa perustaa verrokkiryhmän ylempään kuin alempaan kvartiiliin.

Maakaasun jakeluverkkotoiminnan lisäriskipreemio laskisi esitetyissä valvontamenetelmissä aikaisemmasta 1,3 %:sta 0,9 %:iin. Emme pidä laskua perusteltuna, sillä maakaasuliiketoimintojen riskisyys ei ole laskenut vastaavasti aikaisempiin valvontajaksoihin verrattuna. Tältä osin viittaamme ensimmäisiin suuntaviivoihin annettuihin yksityiskohtaisempiin alan lausuntoihin ja siihen, että maakaasun volyymit ovat tosiasiallisesti laskeneet voimakkaasti aivan lähihistoriassa sekä voimakkaan hintavaihtelun että maakaasun korvattavuuden (vaihtoehtoisten polttoaineiden ja energiaratkaisujen) takia. Voimakas hintavaihtelu on liittynyt usein maakaasun saatavuuteen liittyviin riskeihin, jotka ovat entisestään korostuneet Euroopan heikentyneen turvallisuustilanteen takia.

Emme pidä jakeluverkkotoimintoja koskevia tuottoasteen parametrivalintoihin esitettyjä yllä kuvattuja muutoksia perusteltuina ja esitämme muutosten poistamista.

Laatukannustin

-

Tehostamiskannustin

Kyseenalaistamme maakaasun jakeluverkkojen tehostamiskannustimen käyttöönotosta saatavan hyödyn, kun otetaan huomioon kaasun jakeluverkkoyhtiöiden erittäin pieni koko ja hyvin alhaiset operatiiviset kustannukset. Tehostamiskannustin kohdistuisi tosiasiallisesti lähes yksinomaan jo ennestäänkin hyvin pieniin henkilöstökustannuksiin. Viittaamme tältä osin ensimmäisiin suuntaviivoihin annettuihin alan toimijoiden lausuntoihin.

Jos tehostamiskannustin kuitenkin yllä mainitusta huolimatta halutaan ottaa käyttöön myös maakaasun jakeluverkoille, pidämme perusteltuna Energiaviraston esitystä asettaa maakaasun

jakeluverkkotoimintojen yleiseksi tehostamistavoitteeksi 0 % viidennelle (2024–2027) ja kuudennelle (2028–2031) valvontajaksolle. Tämä tukee verkkoyhtiöiden mahdollisuuksia kehittää operatiivisiin kustannuksiin painottuvia ratkaisuja, mutta samalla asettaa tarkoituksenmukaisen tiukan tavoitteen tehostaa toimintaa. Myös jaksojen aikana tapahtuneiden fuusioiden vaikutus kannustimeen on nyt selkeästi kuvattu referenssitason määrittämistä varten.

Huomautamme lisäksi uudelleen, että verkkoyhtiöille tulee jatkuvasti myös uusia lakisääteisiä tehtäviä, jotka aiheuttavat pääasiassa operatiivisia kustannuksia. Sellaisten lakisääteisistä vaatimuksista johtuvien operatiivisen toiminnan kustannusten, joihin verkkoyhtiö ei ole voinut vaikuttaa, ei tulisi heikentää yhtiöiden tehokkuutta valvontamenetelmien mukaisessa tehokkuuden arvioinnissa.

Investointikannustin

Kaasun jakeluverkon investointikannustin on aiemmillä valvontajaksoilla luonut yhtiöille voimakkaan kannusteen tehostaa investointeja. Nyt esitetyn mukaisena investointikannustimen mekanismi sinällään säilyy, eli verkkokomponentin oikaistu jälleenhankinta-arvo jaetaan verkkokomponentin pitoajalla. Kannustimen merkitys ja kannustava vaikutus kuitenkin pienenisi huomattavasti verkon arvon määrittystavan muuttuessa. Vaikutus on erityisen merkittävä pitkällä aikavälillä verkon arvon jatkuvasti loitotessa kauemmas ja kauemmas verkon käyvästä markkina-arvosta (jälleenhankinta-arvo huomioiden verkon ikä).

Pidämme esitettyä verkon arvon määrittystavan muutosta kohtuuttomana ja ohjausvaikutuksiltaan kokonaistavoitteiden vastaisena myös investointikannustimen näkökulmasta. Voimassa olevien valvontamenetelmien mukaan tasapoiston tarkoitus on mahdollistaa riittävien korvausinvestointien tekeminen. Tämä on ollut periaatteena myös aiemmissa menetelmissä. Mikäli tasapoisto ei perustuisi enää verkon jälleenhankinta-arvoon, tasapoisto ei tosiasiallisesti mahdollista riittävien korvausinvestointien toteutusta. Pidämme tätä merkittävänä periaatteellisena muutoksena valvontamenetelmien tavoitteisiin ja näemme välttämättömänä, että verkon arvon sekä tasapoiston nykymenetelmien mukainen määrittystapa säilytetään.

Esityksessä on edelleen mukana 1. suuntaviivoissa esitetyn mukainen jakeluverkkotoiminnan investointikannustimen niin kutsuttu hyötyleikkuri. Kuten kommentoimme jo 1. suuntaviivoihin, emme kannata esitetyn mukaista mekanismia.

Emme näe, että esitetty hyötyleikkuri toteuttaisi sille asetettuja tavoitteita vaan pahimmillaan se poistaisi yhtiöiltä kannusteen toimia tehokkaasti. Esitetyn mukaiseen mekanismiin liittyy merkittäviä riskejä, jotka toteutuessaan johtavat tehokkuuden heikkenemiseen ja sitä kautta asiakashintojen nousuun. Heikennykset tehokkuuteen kannustamisessa voivat johtaa pidemmällä aikavälillä korkeampiin yksikköhintoihin ja siten korkeampiin verkkopalvelumaksuihin asiakkaille.

Pidämme selvänä, että suuntaviivojen mukainen hyötyleikkuri ei johda tavoiteltuun lopputulokseen. Riittävän kannustinvaikutuksen säilyttämiseksi esitämme, että investointikannustimen leikkuria kehitetään siten, että se olisi symmetrinen, eli myös haitta jaettaisiin. Lisäksi leikkuriin tulisi luoda rajattu alue, jonka sisällä hyötyä tai haittaa kumpaakaan ei jaettaisi. Tällöin investointikannustin palauttaisi rajattua aluetta tehokkaammista investoinneista saatua hyötyä asiakkaille nopeutetussa aikataulussa, mutta edelleen säilyttäisi verkkoyhtiöillä kannusteen tehostaa investointikustannuksia.

Energiaviraston esityksestä jää epäselväksi, miten investointikannustimen hyötyleikkuri käsittelee keskeneräisiä investointeja. On tyypillistä, että varsinkin suuremmat investointihankkeet toteutuvat useamman vuoden aikana. Uudet verkon osat on aktivoitava taseeseen kirjanpitolain mukaisesti. Maksuerien siirtymä eri vuosina ei myöskään ole tasainen vaan yhtenä vuonna voi valmistua merkittävästi enemmän hankkeita kuin toisena. Leikkuri ei saa rankaista yhtiöitä kirjanpitolain noudattamisesta eikä ohjata aiheettomasti investointien toteutusajankohtaa epätarkoituksenmukaisesti.

Innovaatiokannustin

-

Muuta

Verkkokomponenttien yksikköhinnat muodostavat merkittävän osan valvontamenetelmien kokonaisuudesta. Kaasun jakeluverkon yksikköhintakysely toteutettiin tänä vuonna aiempaa tarkemmalla komponenttijaottelulla. Tiedossamme on, että hintatietojen kerääminen oli verkkoyhtiöille osin haasteellista tietojen jaottelun hienojakoisuuden vuoksi. Tästä syystä kannustamme Energiavirastoa hyödyntämään jäljellä oleva aika ennen lopullisten vahvistuspäätösten antamista yksikköhintojen huolelliseen läpikäyntiin ja tarvittavien tarkastusten tekemiseen, jotta voidaan mahdollisimman hyvin varmistua siitä, että asetettavat yksikköhinnat kuvaavat todellisia kustannuksia.

Paloranta Mika
Auris Kaasunjakelu Oy - Hallituksen puheenjohtaja

Asia: 3174/040300/2023

Kuuleminen vahvistuspäätösluonnoksesta maakaasun jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Energiavirasto esittää merkittäviä muutoksia valvontamenetelmiin suhteessa nykyisiin valvontamenetelmiin. Esitetyt menetelmät vaarantavat verkkojen kehittämisen ja niillä on negatiivinen vaikutus verkkoyhtiön talouteen ja liiketoiminnan kehittämiseen. Muutokset uhkaavat jakeluverkon kehittämistä, jolla on myös negatiivinen vaikutus huoltovarmuuteen. Esitetyt merkittävät uudet muutokset hyvin lähellä menetelmien vahvistamista haastavat toiminnan ennakoitavuuden ja pitkäjänteisyyden.

Kaasun jakeluverkon ylläpito ja kehittäminen tarvitsee pitkäjänteisen ja ennakoitavan sääntely-ympäristön kyetäkseen vastaamaan käyttäjien tarpeisiin. Nyt esitetyt muutokset ovat vaikutuksiltaan täysin päinvastaiset ja heikentävät perustavalla tavalla toimintaedellytyksiämme ja investointikykyämme, sekä pienentävät verkon arvoa selvästi. Verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton.

Kaasuverkoissa olisi hyvä varautua tulevaisuudessa myös vedyn jakelu- ja siirtoverkkoihin. Ehdotetuilla muutoksilla tämä on käytännössä mahdotonta. Esitetyt muutokset ovat ongelmallisia myös omaisuuden suojan näkökulmasta, koska esityksellä leikattaisiin taannehtivasti merkittävä osa verkon tuottopohjasta.

Merkittävimmät esitetyt muutokset koskevat verkon arvon määrittämisperiaatteiden muuttamista sekä kohtuullisen tuottoasteen määrittämisperiaatteiden muuttamista. Näin merkittävien muutosten esittäminen kaksi ja puoli kuukautta ennen seuraavien 8 vuoden valvontamenetelmien

vahvistamista on kohtuutonta. Muutoksista ei ole käyty riittävästi vuoropuhelua yhtiöiden kanssa. Kuulemiseen varattu lyhyt aika on tehnyt menetelmän arvioinnista hankalaa.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

-

Kohtuullinen tuottoaste

-

Laatukannustin

-

Tehostamiskannustin

-

Investointikannustin

-

Innovaatiokannustin

-

Muuta

Merkittävin muutos koskee verkon arvonmäärittämisperiaatteiden muuttamista. Valvontamenetelmissä verkon arvon määrittäminen on perustunut nykyhetken markkina-arvosta määritetyn jälleenhankinta-arvon ja siitä edelleen johdetun nykykäyttöarvon määrittämiseen. Emme kannata esitettyä verkon arvon määrittelytavan muuttamista vaan pidämme ensimmäisten suuntaviivojen ja nykyisten valvontamenetelmien mukaista määritystapaa perusteltuna.

Energiaviraston uudessa verkon arvon määrittämisperiaatteita koskevassa esityksessä on useita ongelmia, kuten:

1. Menetelmien mukainen verkon arvo ei kuvaisi nyt eikä tulevaisuudessa verkon käypää markkina-arvoa.
2. Vanhojen yksikköhintaluetteloiden käyttö johtaa vanhan verkon osalta verkon arvon määrittämisen epätarkkuuden kasvamiseen.
3. Nykykäyttöarvossa verkon ikätekijä tulee huomioiduksi kahdesti.
4. Esitys aiheuttaa välillisiä vaikutuksia tehostamiskannustimeen, joita ei ole käsitelty esitetyissä menetelmissä.

5. Esitys käsittelee inflaatiota ristiriitaisesti ja jättää huomioimatta toimialan tuottavuuden kehittymisen.

Esitetyllä verkon arvon määrittämistavalla määritetty verkon arvo ei enää kuvaisi verkon käypää markkina-arvoa.

Esitetyllä verkon arvon määrittämistavalla määritetty ”jälleenhankinta-arvo” ei tosiasiallisesti kuvaisi enää jälleenhankinta-arvoa vaan arviota verkon historiallisesta hankintahetken arvosta. Esitetyllä verkon arvon määrittämistavalla määritetty ”nykykäyttöarvo” ei tosiasiallisesti kuvaisi enää nykykäyttöarvoa vaan arviota verkon historiallisesta hankintahetken arvosta ikävähennettynä. Koska esityksen mukainen ”jälleenhankinta-arvo” huomioisi jo iän vanhojen yksikköhintojen käytön kautta, tulisi komponentin ikä huomioitua kahdesti. Ohjausvaikutukseltaan tämä kannustaisi investoimaan verkkoon komponenttien ikäjärjestyksessä eikä tarveperusteisesti. Ohjausvaikutus ohjaisi siten lyhentämään todellisia pitoaikoja.

Pidämme valvontamenetelmien ohjausvaikutusten, investointikyvykkyyden varmistamisen sekä mallin kokonaisuuden toimivuuden vuoksi välttämättömänä, että verkon arvon määrittely perustuu jatkossakin tosiasialliseen jälleenhankinta-arvoon ja nykykäyttöarvoon.

Kiitämme mahdollisuudesta lausua vahvistuspäätösluonnoksista maakaasun jakeluverkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmiksi.

Koivuaho Matti
Tampereen Energia Oy

Asia: 3174/040300/2023

Kuuleminen vahvistuspäätösluonnoksesta maakaasun jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Energiavirasto on varannut sidosryhmille mahdollisuuden lausua vahvistuspäätösluonnoksista maakaasun jakeluverkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmiksi liitteineen. Energiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteamme lausuntonamme seuraavaa. Lausuntomme ei sisällä salassa pidettäviä tietoja.

YLEISET HUOMIOT JA YHTEENVETO KESKEISISTÄ MUUTOSEHDOTUKSISTA

Energiavirasto esittää erittäin merkittäviä muutoksia valvontamenetelmiin suhteessa nykyisiin valvontamenetelmiin sekä keväällä lausunnolla olleisiin ensimmäisiin suuntaviivoihin. Esitetyt menetelmät vaarantavat puhtaan siirtymän edellyttämän verkkojen kehittämisen ja niillä on erittäin merkittävä negatiivinen vaikutus verkkoyhtiöiden talouteen. Muutokset uhkaavat kriittisen infrastruktuurin jatkuvaa kehittämistä, jolla on myös negatiivinen vaikutus huoltovarmuuteen. Esitetyt merkittävät uudet muutokset hyvin lähellä menetelmien vahvistamista murtavat verkkoyhtiöiden toimintaedellytykset sekä investointiympäristön ennakoitavuuden ja pitkäjänteisyyden.

Kun ensimmäiset suuntaviivat olivat lausunnolla maaliskuussa 2023, Energiateollisuus esitti huolen valvontamenetelmien vaikutuksista yhtiöiden investointikyvykkyteen, jolla on keskeinen rooli puhtaan siirtymän mahdollistamisesta Suomessa seuraavien 8 vuoden aikana. Samalla Energiateollisuus korosti lausunnossaan, että verkkoyhtiöt tarvitsevat pitkäjänteisen ja ennakoitavan sääntely-ympäristön kyetäkseen vastaamaan verkkojen käyttäjien tarpeisiin. Nyt esitetyt muutokset ovat käytännön vaikutuksiltaan täysin päinvastaiset näiden lausumiemme päätavoitteiden kanssa.

Suomessa kaasuverkkojen ja sähköverkkojen hinnoittelun ja tuoton sääntely perustuu samoihin tavoitteisiin ja valvontamenetelmiin, jotka ovat hyvin lähellä toisiaan molemmilla toimialoilla. Kaasuverkkoihin sovellettavilla valvontamenetelmillä on samat tavoitteet kuin sähköverkkoihinkin sovellettavilla menetelmillä. Nyt esitetyt menetelmät eivät toteuta sähkömarkkinalain esitöihin (HE 20/2013) kirjattuja tavoitteita, joiden mukaan ”verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton.”

Kaasun jakeluverkkojen valvontamenetelmiin nyt esitetyt muutokset eivät mielestämme ole linjassa maakaasumarkkinalain esitöihin (HE 50/2017) kirjatun periaatteen kanssa, jonka mukaan ”Maakaasun jakeluverkkojen osalta verkkosääntelyssä olisi tärkeää huomioida alan erityispiirteet ja se, että jakeluverkonhaltijat ovat pieniä yrityksiä.”

Nyt esitetyt muutokset heikentävät perustavalla tavalla yhtiöiden toimintaedellytyksiä ja investointikykyä, sekä pienentävät yhtiöiden menetelmien mukaista verkon arvoa yhtiöstä riippuen useita kymmeniä prosentteja. Useat verkkoyhtiöt arvioivat, ettei niillä ole muutoksen toteutuessa edellytyksiä jatkaa kehittämissuunnitelmiansa mukaisia investointeja tai saada niihin rahoitusta. Kaasuverkoissa investoinnit liittyvät esimerkiksi metaanipäästöjen vähentämiseen, verkkojen turvallisuuden ylläpitämiseen ja myös puhtaan siirtymän edellyttämiin biokaasulaitosten liittämisinvestointeihin ja vedyn jakelu- ja siirtoverkkoihin. Näköpiirissä on verkkoinvestointien toteuttamisen vaikeutuminen radikaalisti, osalla verkkoyhtiöistä jopa täyspysähdys. Esitetyt muutokset ovat ongelmallisia myös omaisuuden suojan näkökulmasta, kun esityksellä leikattaisiin taannehtivasti merkittävä osa koko toimialan omaisuusmassan arvosta yhdessä yössä.

Merkittävimmät esitetyt muutokset koskevat verkon arvon määrittämisperiaatteiden muuttamista sekä kohtuullisen tuottoasteen määrittämisperiaatteiden muuttamista. Näin merkittävien muutosten esittäminen vain kaksi ja puoli kuukautta ennen seuraavien 8 vuoden valvontamenetelmien vahvistamista on kohtuutonta. Muutoksista ei ole käyty lainkaan vuoropuhelua sidosryhmien (esim. sidosryhmäneuvottelukunta) kanssa. Valmisteluprosessi on tältä osin vakavasti epäonnistunut ja sidosryhmien kannalta kohtuuton.

Myös kuulemiseen varattu kohtuuttoman lyhyt aika huomattavan lähellä menetelmien voimaantuloa uhkaa verkkoyhtiöiden kykyä tasavertaisesti suoriutua riittävän perusteellisesti vaikutusten arvioinnista. Energiavirasto arvioi omassa vaikutustenarvioinnissaan riittämättömästi ja suppeasti vain yhtiöiden hinnoitteluvaran muutosta. Välittömien taloudellisten vaikutusten lisäksi olisi yhtä tärkeää tietää mallin ohjausvaikutukset verkkoyhtiöiden toimintaan ja verkkojen kehittämiseen koko seuraavien valvontajaksojen aikana. Myöskään vaikutuksia yhtiöiden kykyyn hoitaa tulevia velvollisuuksiaan tai saada riittävää rahoitusta ei ole arvioitu.

Suomessa verkkoihin on tähän asti ollut mahdollista investoida yhteiskunnan ja asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseksi. Kohtuullisen hinnan ja laadukkaan verkkopalvelun tulee olla tavoitteena myös tulevaisuudessa. Esitetyt menetelmämuutokset ohjaavat arvioidemme mukaan päinvastaiseen suuntaan ja esitetyillä, investointikyvykkyyttä merkittävästi heikentävillä menetelmillä verkoista uhkaa muodostua yhteiskunnan puhtaan siirtymän este.

Vakaa sääntely-ympäristö on kriittisin edellytys sille, että verkkoinvestoinnit voidaan suunnitella ja toteuttaa pitkäjänteisesti. Vastaavasti valvontamenetelmien muutokset on valmisteltava ennakoivasti ja huolella pitkälle aikavälille perustuen laadukkaaseen vaikutustenarviointiin.

Esitämme seuraavaksi yksityiskohtaiset muutosesityksemme ja niiden perustelut.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

VERKON ARVON MÄÄRITTELYTAPA

Merkittävin esitetty muutos 1. suuntaviivoihin nähden koskee verkon arvon määrittämisperiaatteiden muuttamista. Valvontamenetelmissä verkon arvon määrittäminen on perustunut nykyhetken markkina-arvosta määritetyn jälleenhankinta-arvon ja siitä edelleen johdetun nykykäyttöarvon määrittämiseen. Emme kannata esitettyä verkon arvon määrittelytavan muuttamista vaan pidämme ensimmäisten suuntaviivojen ja nykyisten valvontamenetelmien mukaista määrittelytapaa perusteltuna.

Verkon arvon määrittelytavan muuttaminen muuttaa merkittävästi valvontamallin peruslähtökohtia ja ohjausvaikutuksia. Näin suuri periaatetason muutos olisi vaatinut huolellisen valmistelun riittävällä aikataululla, sidosryhmien osallistamisen muutoksen valmisteluun ja arviointiin sekä huomattavasti nyt esitettyjä kattavammat vaikutustenarviointit.

Energiaviraston uudessa verkon arvon määrittämisperiaatteita koskevassa esityksessä on useita ongelmia valvontamenetelmien muodostaman kokonaisuuden toimivuuden kannalta, kuten:

1. Menetelmien mukainen verkon arvo ei kuvaisi nyt eikä tulevaisuudessa verkon käypää markkina-arvoa, joka on kirjattu vaatimuksena myös sähkömarkkinalain esitöihin.
2. Vanhojen yksikköhintaluetteloiden käyttö johtaa vanhan verkon osalta verkon arvon määrittämisen epätarkkuuden kasvamiseen.
3. Nykykäyttöarvossa verkon ikätekijä tulee huomioiduksi kahdesti.

4. Esitys aiheuttaa välillisiä vaikutuksia tehostamiskannustimeen, joita ei ole käsitelty esitetyissä menetelmissä.
5. Esitys käsittelee inflaatiota ristiriitaisesti ja jättää huomioimatta toimialan tuottavuuden kehittymisen.

Esitetyllä verkon arvon määrittämistavalla määritetty ”jälleenhankinta-arvo” ei tosiasiallisesti kuvaisi enää jälleenhankinta-arvoa vaan arviota verkon historiallisesta hankintahetken arvosta. Vaikutus näkyy Energiaviraston omassakin vaikutustenarvioinnissa tasapoistoa merkittävästi pienentävänä. Nyt voimassa olevien valvontamenetelmien mukaan tasapoiston tarkoitus on mahdollistaa riittävien korvausinvestointien tekeminen. Mikäli ”jälleenhankinta-arvo” määritettäisiin esitetyllä tavalla, ei tasapoisto tosiasiallisesti mahdollista riittävien korvausinvestointien toteutusta.

Esitetyllä verkon arvon määrittämistavalla määritetty ”nykykäyttöarvo” ei tosiasiallisesti kuvaisi enää nykykäyttöarvoa vaan arviota verkon historiallisesta hankintahetken arvosta ikävähennettynä. Koska esityksen mukainen ”jälleenhankinta-arvo” huomioisi jo iän vanhojen yksikköhintojen käytön kautta, tulisi komponentin ikä huomioitua kahdesti. Ohjausvaikutukseltaan tämä kannustaisi investoimaan verkkoon komponenttien ikäjärjestyksessä eikä tarveperusteisesti. Ohjausvaikutus ohjaisi siten lyhentämään todellisia pitoaikoja.

Yhtiöiden investointikyky heikkenee radikaalisti, mikäli verkon arvo ei kuvaa enää verkon käypää arvoa vaan historiallista rakentamiskustannusta. Lisäksi esitys johtaisi takautuvasti jo tehtyjen investointien kannattavuuden heikkenemiseen.

Energiavirasto perustelee esitettyä muutosta tilaamansa konsulttiselvityksen (DFC Economics: Rate-base adjustment for inflation in energy networks regulation) johtopäätöksillä. Pidämme konsulttiselvityksessä tehtyjä johtopäätöksiä osittain puutteellisina ja kontekstista irrotettuina. Konsulttiselvitys esittää teoreettisen tarkastelun, jonka sovellettavuutta suomalaisen valvonnan kokonaisuuteen ja sen historialliseen kehitykseen sekä toimintaympäristön olosuhteisiin ja suomalaisten verkkojen kehitystarpeisiin ei ole selvityksessä analysoitu. Kokonaisuutta ei myöskään ole analysoitu Energiaviraston perusteluissa tai vaikutusten arvioinnissa. Konsulttiselvitys jättää esimerkiksi huomioimatta suomalaisen verkkotoiminnan yksikköhintojen kehityksen viimeisen 10 - 12 vuoden ajalta ja toimialan tehostumisen.

Konsulttiselvityksessä esiin tuotu näkemys inflaation kaksinkertaisesta huomioimisesta Energiaviraston nykyisissä valvontamenetelmissä ei ole perusteltu, kun huomioidaan suomalaisen valvonnan todelliset vaikutukset edellisillä valvontajaksoilla. Konsulttiselvityksessä inflaation arviointi perustuu oletukseen, että yksikköhinnat seuraisivat inflaatiota ja yksikköhintapäivitysten yhteydessä inflaatio tulisi huomioiduksi tuottopohjassa. Konsulttiselvitys ei kuitenkaan huomioi toimialan tehostumista ja tuottavuuskehitystä.

Konsulttiselvitys esittää myös vaihtoehtoisia ratkaisuja menetelmiksi. Mikään konsulttiselvityksen esittämistä vaihtoehtoista ei nähdäksemme toteuta menetelmille asetettuja tavoitteita, sillä niissäkään ei ole huomioitu toimialan tehostumista ja tuottavuuskehitystä. Konsulttiselvityksen esityksiin ylipäättään liittyy perustavanlaatuinen ongelma toimintaympäristön ennakoitavuuden murenemisesta sekä kattavien vaikutustenarviointien mahdottomuudesta annetussa ajassa.

Nykyisten valvontamenetelmien mukaisella päivittyviin yksikköhintoihin perustuvalla verkon jälleenhankinta-arvon määrittämisellä ja mallilla kokonaisuudessaan on ollut kannustava vaikutus verkkotoiminnan tehokkuuden ja tuottavuuden kehittymiseen. Verkkotoiminnan tuottavuuden parantuminen hyödyttää sekä asiakkaita, että toimialaa kokonaisuutena. Puhtaan siirtymän mahdollistaminen sekä toimitusvarmuustavoitteiden saavuttaminen edellyttävät merkittäviä määriä sekä korvausinvestointeja että uuden verkon rakentamista. Tämän edellytyksenä ovat yhtiöiden riittävät taloudelliset edellytykset, jota ilman tuottavuuskehitystä ei synny. Nykymuotoisissa valvontamenetelmissä verkon käyttäjät ovat hyötäneet tuottavuuskehityksestä yksikköhintapäivitysten kautta. Nykyinen valvontamenetelmien kokonaisuus ja pitkäjänteinen ja ennakoitava regulaatio ovat rakentaneet yhtiöille vahvan kannusteen tehostaa toimintaa, joka on pitkällä aikavälillä asiakkaiden etu.

Pidämme nykyisiä valvontamenetelmiä tältä osin perusteltuina ja oikeellisina ja nyt esitettyä muutosta perusteettomana.

Esitetty muutos johtaisi epätarkoituksenmukaisesti siihen, että suuri osa nykyisistä ja tulevista investoinneista muuttuisi kannattamattomiksi. Esitetty muutos rapauttaisi yhtiöiden tuottopohjan pitkällä aikavälillä ja tekisi siten korvausinvestoinnit liiketaloudellisesti kannattamattomiksi. Esitetty muutos muuttaa perustavalla tavalla mallin rakennetta ja kaikkia vaikutuksia mallin ohjausvaikutuksiin ei ole tässä aikataulussa edes mahdollista tehdä riittävän kattavasti.

Pidämme valvontamenetelmien ohjausvaikutusten, yhtiöiden investointikyvykkyyden varmistamisen sekä mallin kokonaisuuden toimivuuden vuoksi välttämättömänä, että verkon arvon määrittely perustuu jatkossakin tosiasialliseen jälleenhankinta-arvoon ja nykykäyttöarvoon.

KERTYNYT POISTOERO KAASUVERKON HYÖDYKKEISTÄ - KÄSITTELY SITOUTUNEESSA PÄÄOMASSA

Toistamme ensimmäisten suuntaviivojen yhteydessä kommentoimamme näkemyksen, että poistoerokäsittely tulee säilyttää nykyisellään. Esitetty muutos ei varmista menetelmien veroneutraaliutta eikä erilaisissa konsernirakenteissa toimivien yhtiöiden tasapuolista kohtelua veropoistojen ja kumulatiivisen poistoeron osalta.

Nykyisten menetelmien mukainen poistoeron käsittelytapa on selkeä ja kannatettava, sillä lopputulos on tuottopohjan osalta sama riippumatta, siitä kirjataanko verkon poistoeroa vai tehdäänkö tulosta. Nykyiset valvontamenetelmät ovat siis verolainsäädännön näkökulmasta neutraalit. Pidämme tärkeänä, että valvontamenetelmät säilyvät veroneutraaleina, eikä poistoeron hyödyntämistä investointikyvyn parantamiseksi estetä verkkoliiketoiminnassa. Suuntaviivoissa esitetty muutos asettaisi verkkoyhtiöt eriarvoiseen asemaan verotuksen näkökulmasta suhteessa muihin pääomavaltaisiin, kilpailluilla markkinoilla toimiviin yrityksiin. Lisäksi ehdotus ei kohtelee tasapuolisesti vain jakeluverkkotoimintaa harjoittavia yhtiöitä ja useampia liiketoimintoja harjoittavia konserniyhtiöitä.

KORVAUSINVESTOINTIEN PURKUKUSTANNUKSET

Energiavirasto esittää edelleen merkittävää muutosta purkukustannusten käsittelyyn. Esityksellä on negatiivinen vaikutus sekä tulevien, että takautuvasti myös aiemmin toteutettujen purkujen osalta. Muutoksella rankaistaisiin takautuvasti perusteettomasti yhtiöitä nykyisten menetelmien periaatteiden noudattamisesta.

Toistamme ensimmäisten suuntaviivojen yhteydessä kommentoimamme näkemyksen, ettei purkukustannusten käsittelytapaa ole perusteltua muuttaa esitetyllä tavalla. Pidämme nykyisten valvontamenetelmien mukaista käsittelytapaa perustelluimpana tapana käsitellä purkukustannukset.

Huomautamme uudelleen, että verkkoa uusittaessa tai korvattaessa purkukustannukset ovat olennainen osa investointia. Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään (KHO: 2018:67) todennut että purkukustannukset kuuluvat osaksi korvausinvestointeja: ”Vanhan rakennuksen purkukustannuksilla [...] on katsottava olevan yhteys suoraan ja välittömästi nyt kysymyksessä olevaan toimintaan, jossa yhtiöllä on tarkoitus rakentaa purettavan rakennuksen tilalle uudisrakennus. Purkukustannusten on katsottava olevan osa arvonlisäverolain 31 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kiinteistöön kohdistuvaa rakennustyötä.” Esitetty uusi käsittelytapa on tämän korkeimmat hallinto-oikeuden päätöksen vastainen. Esitys myös johtaisi siihen, että verkonhaltijoilla ei ole mahdollisuutta saada kaasumarkkinalain mukaista kohtuullista tuottoa tekemilleen investoinneille korvausinvestointeihin kuuluvien purkukustannusten osalta. Kohtuullisen tuoton varmistamiseksi aktivoidut purkukustannukset tulee voida jättää sidottuun pääomaan tai vastaavasti menetelmien tulee tarjota samansuuruinen korvauksen sallittujen operatiivisten kustannusten kautta.

Mikäli purkukustannukset kirjataan operatiivisiin kustannuksiin, tulevien purkukustannusten osalta on varmistettava, että operatiivisten kustannusten sallittua tasoa voidaan kasvattaa purkukustannuksia vastaavalla määrällä.

Esityksessä on tarkennettu ensimmäisiin suuntaviivoihin nähden, ettei asiakkaiden tilaamien johtosiirtojen kustannusten edelleen laskutusta tule käsitellä verkon rakentamiseen saatuina tukina. Tämä on tervetullut tarkennus.

Esityksessä on kuitenkin edelleen todettu vastaavasti kuin ensimmäisissä suuntaviivoissa, että tuella rahoitetulle verkko-omaisuudelle ei tule saada kohtuullista tuottoa eikä tasapoistoja. Esitämme edelleen, että tuilla tai kompensatioilla rahoitetut komponentit huomioidaan sähköverkko-omaisuuden oikaistussa jälleenhankinta-arvossa, kun siitä investointikannustimessa lasketaan sähköverkko-omaisuuden oikaistuja tasapoistoja. Vaikka verkkoyhtiö saisi itse investoinnin toteutettua tukirahan avulla, jää verkkoyhtiölle rakennetun verkonosan kunnossapitovastuu verkon käyttöänsä aikana. Lisäksi verkko tulisi voida uudelleenrakentaa vastaavanlaiseksi pitoajan päätyttyä. Emme kannata esitettyä käsittelytapaa sillä se käytännössä estää tukirahoituksen käytön verkkoinvestointeihin. Vaikutus on merkittävä etenkin kantaverkossa, mutta myös jakeluverkoissa voisi etenkin tulevaisuudessa olla erilaisilla tukimekanismeilla saatavissa Suomen kansantalouden kannalta hyvinkin merkittävää etua.

Kohtuullinen tuottoaste

Esityksessä todetaan, että menetelmissä sovellettaisiin ensimmäisistä suuntaviivoista poiketen WACC-parametrien määrittämisessä verrokkiyhtiöistä johdettavien parametrien osalta verrokkiryhmän mediaaniarvoa, jos verrokkiyhtiöiden keskimääräinen säännellyn verkkoliiketoiminnan osuus ylittää viimeisimpien saatavilla olevien tilinpäätöstietojen perusteella 50 % koko konsernin liikevaihdosta. Ja muussa tapauksessa sitä neljännestä, joka tuottaa pienemmän tuottoasteen. Emme pidä periaatetta perusteltuna.

Verrokkiyhtiöiden joukot ovat jo valmiiksi varsin suppeat. Ala- tai yläkvartiilin käyttäminen mediaanin sijaan antaa vielä lisäksi kohtuuttomasti painoarvoa yksittäisille verrokkiyhtiöille. Maakaasun jakeluverkkoliiketoiminnalle esitetään aluksi vain viittä, valtavasti suomalaisia kaasun jakeluyhtiöitä suurempia verrokkiyhtiöitä. Kaasun jakeluverkoissa kvartiiliin kuuluisi siis käytännössä vain yksi verrokkiyhtiö. Esitetty parametrien määrittelytapa ei ole tilastollisesti edustava eikä perusteltu. Kvartiilivalinnoilla vaikuttaa olevan tarkoituksellisesti pyritty tuottoasteen minimoimiseen mitä emme myöskään pidä perusteltuna.

Esitetyn kvartaalivalinnan periaatteen ongelmallisuus korostuu kaasun jakeluverkkoyhtiöillä, jotka ovat erittäin merkittävästi Energiaviraston esittämiä eurooppalaisia verrokkiyhtiöitä pienempiä. Beeta-kerroin (velaton) kuvaa regulaatioissa sovellettavan CAPM-mallin mukaan yhtiön oman pääoman riskitasoa suhteessa markkinariskiin. Ensimmäisiin suuntaviivoihin annetuissa lausunnoissa on kuvattu yksityiskohtaisesti sitä, kuinka merkittävästi pienempiä suomalaiset kaasun jakeluverkkoyhtiöt ovat verrokkiyhtiöihin verrattuna. Se, että beeta-kerroin kasvaa, kun yrityksen koko pienenee, on rahoitusteoriassa tunnustettu kiistaton tosiasia.

Lisäksi se, että beeta-kerroin laskisi maakaasuverkoille edellisestä valvontajaksosta on epäloogista: maakaasun kysyntä on (ensimmäisiin suuntaviivoihin annetuissa lausunnoissa kuvatulla tavalla) laskenut merkittävästi Venäjän hyökkäys sodan ja siitä seuranneen energiakriisin seurauksena ja maakaasuliiketoimintojen riskitaso on tosiasiallisesti kohonnut merkittävästi edellisiin valvontajaksoihin verrattuna.

Vieraan pääoman riskipreemioon tehty muutos on jakeluverkkotoimintojen osalta epälooginen. Maakaasun jakeluverkkotoiminnoille vieraan pääoman riskipreemio laskisi ensimmäisiin suuntaviivoihin nähden 2,5 %:sta 2,4 %:iin. Samalla on esitetty ensimmäisiin suuntaviivoihin nähden merkittäviä heikennyksiä verkkoyhtiöiden taloudelliseen tilanteeseen, joka kasvattaa vieraan pääoman riskitasoa. Suomessa on konkreettisesti nähty yhtiöiden talouteen negatiivisesti vaikuttavien valvontamenetelmämuutosten vaikutus vieraan pääomaan riskiin, kun kahden suomalaisen sähkönjakeluverkkoyhtiön luottoluokitusta laskettiin 2022 alusta voimaan tulleiden menetelmämuutosten jälkeen. Vaikka tämä muutos koski suoraan kahta sähkönjakeluverkkoyhtiötä, vaikuttavat negatiiviset muutokset rahoituksen saatavuuteen ja hintaan väistämättä koko toimialaan. Luottoluokituksen putoaminen vaikuttaa vieraan pääoman riskipreemioon merkittävästi. Esimerkiksi Bloombergin datasta nähdään BBB ja BB luokitettujen eurooppalaisten velkafirjojen tuottoeron olleen keskimäärin 2 % (aikavälillä 2018-2023). Tämä kuvastaa vieraan pääoman riskipreemion kasvua, jos luottoluokitusta laskettaisiin BBB:stä BB:hen. Vieraan pääoman riskipreemio olisikin perustellumpaa perustaa verrokkiryhmän ylempään kuin alempaan kvartiiliin.

Maakaasun jakeluverkkotoiminnan lisäriskipreemio laskisi esitetyissä valvontamenetelmissä aikaisemmasta 1,3 %:sta 0,9 %:iin. Emme pidä laskua perusteltuna, sillä maakaasuliiketoimintojen riskisyys ei ole laskenut vastaavasti aikaisempiin valvontajaksoihin verrattuna. Tältä osin viittaamme ensimmäisiin suuntaviivoihin annettuihin yksityiskohtaisempiin alan lausuntoihin ja siihen, että maakaasun volyymit ovat tosiasiallisesti laskeneet voimakkaasti aivan lähihistoriassa sekä voimakkaan hintavaihtelun että maakaasun korvattavuuden (vaihtoehtoisten polttoaineiden ja energiaratkaisujen) takia. Voimakas hintavaihtelu on liittynyt usein maakaasun saatavuuteen liittyviin riskeihin, jotka ovat korostuneet Euroopan turvallisuustilanteen takia.

Emme pidä tuottoasteen parametrivalintoihin esitettyjä yllä kuvattuja muutoksia perusteltuina ja esitämme muutosten poistamista.

Laatukannustin

-

Tehostamiskannustin

Kyseenalaistamme maakaasun jakeluverkkojen tehostamiskannustimen käyttöönotosta saatavan hyödyn, kun otetaan huomioon kaasun jakeluverkkoyhtiöiden erittäin pieni koko ja hyvin alhaiset operatiiviset kustannukset. Tehostamiskannustin kohdistuisi tosiasiallisesti lähes yksinomaan jo ennestäänkin hyvin pieniin henkilöstökustannuksiin. Viittaamme tältä osin ensimmäisiin suuntaviivoihin annettuihin alan toimijoiden lausuntoihin.

Jos tehostamiskannustin kuitenkin yllä mainitusta huolimatta halutaan ottaa käyttöön myös maakaasun jakeluverkoille, pidämme perusteltuna Energiaviraston esitystä asettaa maakaasun jakeluverkkotoimintojen yleiseksi tehostamistavoitteeksi 0 % viidennelle (2024–2027) ja kuudennelle (2028–2031) valvontajaksoille. Tämä tukee verkkoyhtiöiden mahdollisuuksia kehittää operatiivisiin kustannuksiin painottuvia ratkaisuja, mutta samalla asettaa tarkoituksenmukaisen tiukan tavoitteen tehostaa toimintaa. Myös jaksojen aikana tapahtuneiden fuusioiden vaikutus kannustimeen on nyt selkeästi kuvattu referenssitason määrittämistä varten.

Huomautamme lisäksi uudelleen, että verkkoyhtiöille tulee jatkuvasti myös uusia lakisääteisiä tehtäviä, jotka aiheuttavat pääasiassa operatiivisia kustannuksia. Sellaisten lakisääteisistä vaatimuksista johtuvien operatiivisen toiminnan kustannusten, joihin verkkoyhtiö ei ole voinut vaikuttaa, ei tulisi heikentää yhtiöiden tehokkuutta valvontamenetelmien mukaisessa tehokkuuden arvioinnissa.

Investointikannustin

Kaasun jakeluverkon investointikannustin on aiemmillä valvontajaksoilla luonut yhtiöille voimakkaan kannusteen tehostaa investointeja. Nyt esitetyn mukaisena investointikannustimen mekanismi sinällään säilyy, eli verkkokomponentin oikaistu jälleenhankinta-arvo jaetaan verkkokomponentin pitoajalla. Kannustimen merkitys ja kannustava vaikutus kuitenkin pienenisi huomattavasti verkon arvon määrittystavan muuttuessa. Vaikutus on erityisen merkittävä pitkällä aikavälillä verkon arvon jatkuvasti loitotessa kauemmas ja kauemmas verkon käyvästä markkina-arvosta (jälleenhankinta-arvo huomioiden verkon ikä).

Pidämme esitettyä verkon arvon määrittystavan muutosta kohtuuttomana ja ohjausvaikutuksiltaan kokonaistavoitteiden vastaisena myös investointikannustimen näkökulmasta. Voimassa olevien valvontamenetelmien mukaan tasapoiston tarkoitus on mahdollistaa riittävien korvausinvestointien tekeminen. Tämä on ollut periaatteena myös aiemmissa menetelmissä. Mikäli tasapoisto ei perustuisi enää verkon jälleenhankinta-arvoon, tasapoisto ei tosiasiallisesti mahdollista riittävien korvausinvestointien toteutusta. Pidämme tätä merkittävänä periaatteellisena muutoksena valvontamenetelmien tavoitteisiin ja näemme välttämättömänä, että verkon arvon sekä tasapoiston nyky menetelmien mukainen määrittystapa säilytetään.

Esityksessä on edelleen mukana 1. suuntaviivoissa esitetyn mukainen jakeluverkkotoiminnan investointikannustimen niin kutsuttu hyötyleikkuri. Kuten kommentoimme jo 1. suuntaviivoihin, emme kannata esitetyn mukaista mekanismia.

Emme näe, että esitetty hyötyleikkuri toteuttaisi sille asetettuja tavoitteita vaan pahimmillaan se poistaisi yhtiöiltä kannusteen toimia tehokkaasti. Esitetyn mukaiseen mekanismiin liittyy merkittäviä riskejä, jotka toteutuessaan johtavat tehokkuuden heikkenemiseen ja sitä kautta asiakashintojen

nousuun. Heikennykset tehokkuuteen kannustamisessa voivat johtaa pidemmällä aikavälillä korkeampiin yksikköhintoihin ja siten korkeampiin verkkopalvelumaksuihin asiakkaille.

Pidämme selvänä, että esitetyn mukainen hyötyleikkuri ei johda tavoiteltuun lopputulokseen. Riittävän kannustinvaikutuksen säilyttämiseksi esitämme, että investointikannustimen leikkuria kehitetään siten, että se olisi symmetrinen, eli myös haitta jaettaisiin. Lisäksi leikkuriin tulisi luoda rajattu alue, jonka sisällä hyötyä tai haittaa kumpaakaan ei jaettaisi. Tällöin investointikannustin palauttaisi rajattua aluetta tehokkaammista investoinneista saatua hyötyä asiakkaille nopeutetussa aikataulussa, mutta edelleen säilyttäisi verkkoyhtiöillä kannusteen tehostaa investointikustannuksia.

Energiaviraston esityksestä jää epäselväksi, miten investointikannustimen hyötyleikkuri käsittelee keskeneräisiä investointeja. On tyypillistä, että varsinkin suuremmat investointihankkeet toteutuvat useamman vuoden aikana. Uudet verkon osat on aktivoitava taseeseen kirjanpitolain mukaisesti. Maksuerien siirtymä eri vuosina ei myöskään ole tasainen vaan yhtenä vuonna voi valmistua merkittävästi enemmän hankkeita kuin toisena. Leikkuri ei saa rankaista yhtiöitä kirjanpitolain noudattamisesta eikä ohjata investointien toteutusajankohtaa epätarkoituksenmukaisesti.

Innovaatiokannustin

-

Muuta

Verkkokomponenttien yksikköhinnat muodostavat merkittävän osan valvontamenetelmien kokonaisuudesta. Kaasun jakeluverkon yksikköhintakysely toteutettiin tänä vuonna aiempaa tarkemmalla komponenttijaottelulla. Tiedossamme on, että hintatietojen kerääminen oli verkkoyhtiöille osin haasteellista tietojen jaottelun hienojakoisuuden vuoksi. Tästä syystä kannustamme Energiavirastoa hyödyntämään jäljellä oleva aika ennen lopullisten vahvistuspäätösten antamista yksikköhintojen huolelliseen läpikäyntiin ja tarvittavien tarkastusten tekemiseen, jotta voidaan mahdollisimman hyvin varmistua siitä, että asetettavat yksikköhinnat kuvaavat todellisia kustannuksia.

Lehto Ina
Energiateollisuus ry

Asia: 3174/040300/2023

Kuuleminen vahvistuspäätösluonnoksesta maakaasun jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua vahvistuspäätösluonnoksesta maakaasun jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031.

Omakotiliitto on Suomessa alan ainoa valtakunnallinen pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden edunvalvonta- ja palvelujärjestö, joka edistää pientalovaltaista elämänmuotoa. Olemme yleishyödyllinen ja poliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö. Liitossa on noin 230 jäsenyhdistystä, joissa on yhteensä yli 70 000 henkilöjäsentä (kotitaloutta). Suomessa on noin 1,2 miljoonaa pientaloa, joissa asuu lähes 2,7 miljoonaa ihmistä, ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa, joita käyttää noin 2,4–2,9 miljoonaa mökkiläistä.

Omakotiliitto ei lausu maakaasuun liittyvästä valvontamallista vaan keskittyy lausunnossaan sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamalliin.

Kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander

Ari Rehnfors

toiminnanjohtaja

puheenjohtaja

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

-

Kohtuullinen tuottoaste

-

Laatukannustin

-

Tehostamiskannustin

-

Investointikannustin

-

Innovaatiokannustin

-

Muuta

-

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry

Asia: 3174/040300/2023

Kuuleminen vahvistuspäätösluonnoksesta maakaasun jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Kiitos lausuntopyyntöä. Suomen sähkökäyttäjät ry ei anna asiasta lausuntoa, koska edunvalvontaamme ei kuulu kaasumarkkinat.

Suomen sähkökäyttäjät ry:n (ELFi) päämääränä on edistää sähköä ostavien teollisuuden, kaupan ja palvelualan yrityksen asemaa energiamarkkinoilla, edistää kilpailua ja tarjontaa energian tuotannossa ja myynnissä sekä edistää energiamarkkinoiden toimintaa yleisesti. ELFi tavoittelee avoimia toimivia sähkömarkkinoita, jolloin aktiivisilla sähkön käyttäjillä ja tuottajilla olisi yhtäläiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa sähkömarkkinoiden toimintaan. Edustamiemme yritysten osuus koko Suomen sähkönkulutuksesta on noin 20 %.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

-

Kohtuullinen tuottoaste

-

Laatukannustin

-

Tehostamiskannustin

-

Investointikannustin

-

Innovaatiokannustin

-

Muuta

-

Kuokkanen Pasi
Suomen Sähkönkäyttäjät ry